

Reactie van het bestuur van de Stichting Notarieel Pensioenfonds op het Verslag 2008 “De tweede pijler gepeild”, van het verantwoordingsorgaan

Inhoud

Deze reactie bestaat uit:

I	Inhoudsopgave	bladzijde 1
II	Afkortingenlijst	bladzijde 1
III	Inleiding	bladzijde 2
IV	Bespreking van het verslag	bladzijde 7

Afkortingenlijst

De volgende afkortingen worden gebruikt:

- ABTN - Actuariële en bedrijfstechnisch nota
- AFM - Autoriteit Financiële Markten
- DNB - De Nederlandsche Bank N.V.
- FIRM - Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode
- PFG - Pension Fund Governance (principes van goed pensioenfondsbestuur)
- SNPF - Stichting Notarieel Pensioen Fonds, ook aangeduid met “het fonds”
- UNP - Uitvoeringsorganisatie Notariële Pensioenen B.V.
- VO - Verantwoordingsorgaan

Inleiding

Op 24 december 2009 heeft het bestuur van SNPF het eerste verslag “De tweede pijler gepeild” van het VO ontvangen.

Met veel waardering heeft het bestuur kennisgenomen van dit eerste zeer uitgebreide verslag.

Het bestuur is onder de indruk van de wijze waarop het VO zich in korte tijd in de pensioenmaterie heeft ingewerkt. In het verslag komen zo ongeveer alle onderwerpen aan de orde, waarmee het bestuur de afgelopen jaren heeft geworsteld.

Alvorens op het verslag te reageren heeft het bestuur er behoefte aan om een paar algemene opmerkingen te maken over het ontstaan en de positie van de SNPF als pensioenfonds.

I. ONTSTAAN EN GESCHIEDENIS VAN SNPF

Bij wet van 16 september 1954 werd voor notarissen een leeftijdsgrens van 70 jaar ingevoerd.

Deze wet trad in werking op 7 januari 1955 waardoor op die datum alle notarissen van 70 jaar en ouder defungeerden. Bij dezelfde wet werd een pensioenfonds opgericht, dat aan iedere notaris en kandidaat-notaris een ouderdomspensioen toekende. Naast het ouderdomspensioen biedt SNPF een weduwen- en wezenpensioen (nabestaanden pensioen) en een arbeidsongeschiktheidspensioen. De hoogte van het ouderdomspensioen werd bepaald op een vast bedrag vermenigvuldigd met het door de betreffende deelnemer in het notariaat gewerkte aantal jaren, dus ook de jaren voorafgaande aan de oprichting van het pensioenfonds, waarin geen premie was betaald.

De daaraan verbonden kosten moesten door het notariaat zelf worden opgebracht en via het pensioenfonds over alle deelnemers omgeslagen. Dat betekende dat SNPF voor de financiering van zijn verplichtingen startte met een zogenaamd “omslagstelsel”. Omdat een dergelijk stelsel voor de toekomst onvoldoende zekerheid voor de deelnemers bood, kreeg SNPF opdracht om een zodanige premie te heffen dat op termijn de verplichtingen door kapitaal gedekt zouden zijn, ook wel aangeduid als “kapitaaldeckingsstelsel”.

Op dit moment zou een dergelijke opdracht als onuitvoerbaar worden gekwalificeerd. Het notariaat heeft met SNPF een unieke prestatie geleverd. Het zal duidelijk zijn dat de premie aanzienlijk hoger moest zijn, dan de premie die door een gebruikelijk pensioenfonds in rekening werd gebracht. Tussen de premie en de rechten die daarvoor werden toegekend bestond geen enkele relatie. Het enige lichtpunt was dat de premie geheel aftrekbaar was en het toptarief van de inkomstenbelasting voor de meerderheid van de notarissen in die tijd 72% bedroeg. Per saldo financierde de overheid ongeveer 72% van de kosten. De pensioenpremie werd bepaald op een vast percentage van het notariële inkomen. Dat percentage bedroeg aanvankelijk voor notarissen 11% en voor kandidaat-notarissen 6%. Met ingang van 1 januari 1976 werd de pensioengerechtigde leeftijd verlaagd van 70 naar 65 jaar. Voor de financiering van de daaraan verbonden kosten werden genoemde percentages verhoogd naar respectievelijk 14,3% en 7,8%. Voor de nominale premie gold geen

limiet. In de loop van de jaren tachtig steeg de dekkingsgraad (de verhouding tussen het vermogen en de contante waarde van de verplichtingen) van SNPF naar een zodanig niveau, dat de deelnemers zich begonnen af te vragen of niet het moment was aangebroken om voortaan wel een relatie te leggen tussen premie en opgebouwde rechten, of tenminste een limiet te stellen aan het inkomen waarover premie moest worden afgedragen. In 1992 werd het inkomen, waarover premie moest worden afgedragen, aan een maximum gebonden. Als tegemoetkoming voor de door de deelnemers tot dan betaalde extra premie werden de toen opgebouwde rechten eenmalig verhoogd met 20%. Daardoor daalde de dekkingsgraad weer onder de 100%.

Na uitvoerige raadpleging van het gehele notariaat werd met ingang van 1997 overgegaan naar een actuariael berekende premie. De premie werd door de actuaaris berekend, rekening houdende met de opbouw, op basis van:

1. een vaste rekenrente van 4%;
2. de sterftekans, de arbeidsongeschiktheids- en revalidatiekans en de partnerfrequentie van de deelnemers;
3. de kostenopslag voor bijvoorbeeld administratie en uitbetaling van de pensioenen totdat de laatste pensioengerechtigde is overleden;
4. vereiste solvabiliteitsopslag.

Bij de invoering van de nieuwe notariswet werd de voor SNPF geldende wet van 16 september 1954 ingetrokken. De randvoorwaarden bij de invoering van deze wet waren:

1. voldoen aan wet- en regelgeving;
2. de pensioenregeling moet onveranderd gehandhaafd blijven; d.w.z.
3. handhaving van een solide basisvoorziening;
4. geen solidariteit van werknemer naar werkgever;
5. een rechtstreeks verband tussen het pensioen dat men opbouwt en de premie.

Artikel 113a van de nieuwe notariswet bepaalt dat notarissen en kandidaat-notarissen verplicht zijn deel te nemen in het fonds van de Stichting Notarieel Pensioenfonds.

Artikel 113c bepaalt dat een aantal artikelen van de Wet verplichte beroepspensioenregeling van toepassing is op het notarieel pensioenfonds, met dien verstande dat daarbij "verplichtstelling" moet worden gelezen als "verplichte deelneming op grond van artikel 113a van de Wet op het notarisambt".

II. FINANCIËEL TOETSINGSKADER

De regels van het financieel toetsingskader (FTK) zijn in de afgelopen jaren aangescherpt.

Dat heeft tot gevolg gehad dat niet alleen:

1. de voorheen voor SNPF door het pensioenreglement minimaal vereiste dekkingsgraad moest worden verhoogd van 85% naar 105%;
2. een buffer moet worden aangehouden die afhankelijk is van de door het fonds gekozen beleggingsmix; maar bovendien dat:

3. de verplichtingen van het fonds gewaardeerd moeten worden tegen de marktwaarde. Dit geschiedt op basis van de maandelijks door DNB gepubliceerde rentetermijn structuur. Aangezien de hoogte van de rente (sterk) fluctueert ontstaan schommelingen in de waarde van de verplichtingen die een grote invloed hebben op de dekkingsgraad. Deze invloed kan groter zijn dan de schommelingen van de waarde van de beleggingen. Het mag duidelijk zijn dat dit het voeren van een consistent langetermijnbeleid niet eenvoudiger heeft gemaakt.

In de hierna volgende bespreking van het verslag wordt in paragraaf 10 van deel 2 uitvoerig ingegaan op het toeslagenbeleid. (indexatiebeleid)

III. DEKKINGSGRAAD VAN SNPF

Een pensioenfonds heeft vier mogelijkheden om de dekkingsgraad te beïnvloeden:

1. Pensioenbeleid: aanpassing van het pensioenreglement
2. Indexeringsbeleid: wel/niet/gedeeltelijk toeslag verlenen
3. Financieringsbeleid: vaststelling van de premie en de grondslagen
4. Beleggingsbeleid: vaststelling van de assetmix, het rentebeleid, vermogensbeheer

Bij de overgang in 1997 naar een actuariel berekende premie werd een opslag toegepast voor verbetering van de solvabiliteit. Met ingang van 1 januari 2007 werd de premie verhoogd met een opslag van 10% voor verbetering van de toen door het aangescherpte FTK vereiste hogere dekkingsgraad.

Vooruitlopend op het van kracht worden van het nieuwe toezicht en het aangescherpte FTK werd in 2002 besloten om de opgebouwde rechten tijdelijk niet te indexeren.

Toen als gevolg van de laatste financiële crisis deze beide maatregelen niet toereikend bleken te zijn en in 2009 opnieuw een herstelplan bij DNB moest worden ingediend, werd daarin voorgesteld om -indien noodzakelijk - met ingang van 1 januari 2012 de opgebouwde rechten met ongeveer 8,5% te verminderen. Naar het zich nu laat aanzien verloopt het herstel van de dekkingsgraad zo voorspoedig dat deze drastische maatregel misschien niet (geheel) nodig zal zijn. Zekerheid kan daarover helaas nog niet worden gegeven.

Met een parafraze op een op dit moment meer gehoorde opmerking is het bestuur van mening dat ook met de kennis van nu in het verleden de juiste beslissingen zijn genomen.

IV. POSITIE VAN SNPF

Door zijn ontstaansgeschiedenis neemt SNPF een bijzondere plaats in. Op dit moment kent de wet drie soorten pensioenfonds met een verplichte deelneming, te weten: bedrijfstakpensioenfonds, ondernemingspensioenfonds en beroepspensioenfonds.

De bedrijfstakpensioenfonds zijn in het leven geroepen door organisaties van werkgevers en werknemers en zijn een onderdeel van het arbeidsvoorwaardenoverleg. De ondernemingspensioenfonds zijn in het leven geroepen door ondernemingen die voor het personeel een pensioentoezegging hebben gedaan.

De beroepspensioenfonds zijn in het leven geroepen door groepen van zelfstandige beroepsbeoefenaren.

SNPF is door de wetgever in het leven geroepen en bij de invoering van de nieuwe notariswet aangemerkt als een beroepspensioenfonds.

Een paar onderwerpen die het VO in zijn kritische verslag aan de orde stelt, zijn te herleiden naar de ontstaansgeschiedenis van SNPF en worden mede veroorzaakt door de spagaat waarin SNPF wordt gedwongen door de kwalificatie “beroepspensioenfonds”, terwijl ongeveer 70% van de deelnemers werknemer is en 30% zelfstandig beroepsbeoefenaar. Zo kent SNPF voorwaardelijke- en onvoorwaardelijke rechten. Het bestaan van dit onderscheid is alleen historisch te verklaren. Eén en andermaal is naar de deelnemers gecommuniceerd dat deze rechten gelijk worden behandeld. Deze gelijke behandeling blijkt ook uit het door DNB goedgekeurde herstelplan. Behalve dat het notariaat en SNPF op pensioengebied een unieke prestatie hebben geleverd door tijdens het bestaan van het fonds te groeien van een omslagstelsel naar een kapitaaldeckingsstelsel, is SNPF ook bijzonder omdat vanaf de oprichting op 7 januari 1955 niet alleen de deelnemers in het bestuur vertegenwoordigd kunnen zijn, maar ook gepensioneerden, nabestaanden en niet actieve deelnemers.

V. PRIORITEITEN

De aanpassing van SNPF aan de Wet verplichte Beroepspensioenregeling en het voldoen aan de wens van de KNB om daarbij de rechten en verplichtingen van de deelnemers en de gepensioneerden zoveel mogelijk ongewijzigd te laten en betaalbaar te houden, heeft in de afgelopen jaren veel tijd, energie en creativiteit van zowel het bureau (thans UNP) als van het bestuur gevraagd. Ook de uitvoeringskosten zijn daardoor fors gestegen. Een en ander betekent dat het bestuur genoodzaakt is om prioriteiten te stellen.

Op dit moment wil het bestuur zich concentreren op zijn kerntaken, te weten:

1. in stand houden van het notarieel pensioenfonds;
2. vaststellen en innen van een kostendeekkende premie;
3. herstel van de dekkingsgraad;
4. verantwoord beleggen van de aan het fonds toevertrouwde middelen; daarbij wordt gestreefd naar een goede balans tussen rendement en verantwoord risico, om aan de verplichtingen te kunnen voldoen en om uit een eventueel te behalen overrendement de toegekende rechten te kunnen indexeren;
5. uitkeren van de pensioenen.
6. snel en correct reageren op vragen en behandelen van klachten en geschillen.
7. aanpassen van de statuten en het reglement.
8. terugdringen van de beheerskosten.

VI. EIGEN VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE DEELNEMERS

Aan het slot van deze inleiding nog een opmerking over de ondertitel van het VO-verslag “de tweede pijler gepeild”. Dat geeft aan dat het in SNPF op te bouwen pensioen één van de drie pijlers is waarop de oudedagsvoorziening van de individuele deelnemers rust.

Deze pijlers zijn:

1. de sociale voorzieningen (AOW, ANW, WIA);
2. de verplichte deelneming in het notarieel pensioenfonds; en
3. eventueel eigen aanvullende voorziening(en).

Wie van mening is dat de eerste twee pijlers samen niet aan de individuele wens voor een behoorlijke oudedagsvoorziening voldoen en over de middelen beschikt om zelf aanvullende voorzieningen te treffen, kan dat doen door:

1. storting in een eigen pensioen B.V.;
2. afsluiten van één of meer lijfrenten, en/of
3. opbouwen van eigen vermogen.

Beoordeling van de vraag of de eerste twee pijlers een behoorlijke pensioenvoorziening opleveren is een eigen verantwoordelijkheid van de individuele deelnemers.

Bespreking van het verslag

In deze bespreking volgt het bestuur de indeling in paragrafen van het verslag. Aan **Deel 1**, van het verslag, dat de beschrijving van de taken en bevoegdheden van het VO, weergeeft, heeft het bestuur niets toe te voegen. Er bestaat geen verschil van inzicht tussen het VO en het bestuur. De door het VO gedane aanbevelingen zijn overgenomen. Het bestuur heeft bij het opstellen van de huidige statuten de *Principes voor Goed Pensioenfonds bestuur* toegepast. Het formele kader voor de werkwijze van het VO is met name in de artikelen 16 lid 6 en 18 lid 2 van de statuten gegeven. Een juiste taakafbakening tussen met name het VO en het intern toezicht door het bestuur, zal nog moeten worden gevonden. Over de door het VO gewenste interactie tussen VO en bestuur volgt nog nader overleg.

Bespreking van **Deel 2**.

1. bestuur

Binnen de door de statuten geboden bandbreedte kan het bestuur zelf het totaal aantal bestuursleden en het aantal DB-leden (thans 4!) bepalen. Vooraf kan niet worden voorzien hoeveel bestuursleden nodig zijn om de noodzakelijke deskundigheid binnen het bestuur te waarborgen. Daarom wil het bestuur dit aantal flexibel houden.

2. uitvoeringsorgaan

SNPF heeft een dienstverleningsovereenkomst gesloten met UNP. SNPF is enig aandeelhouder van UNP. De oprichting van UNP is een noodzakelijke consequentie van wet- en regelgeving. Alle taken en bevoegdheden die voorheen door het bureau van het fonds werden uitgevoerd, zijn overgeheveld naar UNP. Het bestuur heeft ten aanzien van UNP, net als voorheen, vergaande aansturende bevoegdheden. De bestaande website is die van SNPF (www.snpf.nl). Het bestuur is verantwoordelijk voor het beleid van SNPF.

Het VO is op de hoogte van de recente ontwikkelingen met betrekking tot St. Yves.

3. verantwoordingsorgaan

Voor het functioneren van het VO is een gedegen en passende opleiding onmisbaar. In februari en maart van 2009 heeft de eerste opleiding plaatsgevonden. Deze opleiding is gebaseerd op de door de Unie van beroepspensioenfonds voor leden van een verantwoordingsorgaan ontwikkelde opleiding. In die opleiding is ingegaan op de Pension Fund Governance, oftewel de Principes van goed pensioenfondsbestuur. (Eén van de belangrijkste doelstellingen van PFG is het vergroten van het vertrouwen in het collectieve pensioen.). Voorts is ingaan op de taken en bevoegdheden van de verschillende organen van een pensioenfonds, op de invalshoeken en disciplines van een collectieve pensioenregeling en het ontstaan en de ontwikkeling van SNPF.

De vervolgopleiding in mei betrof een verdieping in de financiën van SNPF. Daarnaast volgen de leden van het verantwoordingsorgaan de basisopleiding voor bestuurders van pensioenfonds die deze in het kader van hun

deskundigheidsbevordering moeten volgen. Deze opleiding gaat overigens verder dan de opleiding voor leden van een verantwoordingsorgaan.

In het jaarverslag zal ook een rooster van aftreden van het VO worden vermeld.

4. geschillencommissie en klachten

De klachtenregeling is een andere regeling dan de geschillenregeling. De klachtenregeling van SNPF is conform A6 STAR-code en is op de SNPF-website te vinden.

De geschillenregeling wordt thans herzien. De herziene versie komt ook op de website.

5. actuaris/accountant

Tot het benoemen van twee actuarissen van verschillende kantoren is reeds besloten. Dit is van toepassing met ingang van het boekjaar 2010.

SNPF heeft alleen een certificerend accountant. Aan een vaste adviserend accountant is geen behoefte. Hiervoor heeft UNP voldoende expertise in huis.

6. kengetallen

Het bestuur vindt het invoeren van een nieuw begrip “financiële dekking” niet wenselijk.

7. herstelplan en premieverhoging

SNPF heeft een weloverwogen en prudent herstelplan ingediend bij DNB. Dat wil zeggen dat de maximaal toegestane grenzen niet zijn opgezocht. Er is uitgegaan van standaard parameters.

De SNPF-regeling hanteert een premie die kostendekkend is. Jaarlijks in het vierde kwartaal wordt bezien of de tariefgrondslagen voor de bestaande premie voldoende marge bevatten. Daarnaast wordt bezien of de pensioenopbouw en of de premietabel voor het komende jaar moeten worden aangepast. Mede op advies van de actuaris (Towers Watson) is besloten dit voor het jaar 2009 niet te doen.

Aanbeveling nummer 16, met betrekking tot de toeslagverlening (indexering), wordt behandeld onder paragraaf 10.

8. communicatie

In deze spannende tijd heeft het bestuur gekozen voor diverse mailings aan de deelnemers en gepensioneerden (en slapers). Een mailing kan al binnen een week na het concipiëren daarvan in de bus liggen.

Het door SNPF periodiek uitgegeven Notariaat & Pensioen is bedoeld voor beeldende achtergrondinformatie en kent een veel langere doorlooptijd.

In 2009 is een start gemaakt met een jaarlijkse gepensioneerdendag. In voorgaande jaren zijn incidenteel voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd.

9. implementatie STAR-code

De in de STAR-code bedoelde *Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur* worden door het bestuur onderschreven. Deze principes zijn toegepast bij het opstellen van de nieuwe statuten.

10. indexering

Toeslagen worden verleend voor zover de middelen van het fonds dat toelaten. Er bestaat dus geen recht op toeslagen. Dit staat in het pensioenreglement. Het begrip “toeslag” komt uit de Pensioenwet, voorheen werd algemeen het begrip “indexering of indexatie” gehanteerd.

Bij aanvang van het deelnemerschap verstrekt SNPF een startbrief, het pensioenreglement en de pensioengids worden meegestuurd.

SNPF acht de bepalingen in het pensioenreglement duidelijker dan die van de AFM en heeft AFM verzocht om af te mogen wijken van de voorgeschreven teksten uit de toeslagenmatrix. De AFM heeft dit ingewilligd omdat de door SNPF gehanteerde tekst de begrijpelijkheid ten goede komt en de inhoudelijke informatie van de door de AFM voorgeschreven tekst duidelijk weergeeft.

Door de sector (de pensioenfondsen) moet op voorschrift van DNB/AFM de categorie worden aangegeven die de basis is voor toeslagverlening.

De volgende categorieën worden onderscheiden:

- Geen toezegging (A);
- Geen beleid (B);
- Voorwaardelijke toezegging niet gekoppeld aan maatstaf (C), bestaande uit klassen C1, C2;
- Voorwaardelijke toezegging wel gekoppeld aan maatstaf (D), bestaande uit de klassen D1, D2, D3, D4, D5 en D6;
- Combinatie voorwaardelijke en onvoorwaardelijke toezegging (E);
- Onvoorwaardelijke toezegging (F).

Van de 656 pensioenfondsen kent ongeveer 85% **niet meer dan** een voorwaardelijk recht op toeslagverlening (indexering). Onder deze pensioenfondsen bevinden zich ondermeer het ABP en het Pensioenfonds Zorg & Welzijn (voorheen PGGM geheten). De overgrote meerderheid komt uit op categorie D1. Dit is de categorie waar SNPF ook onder valt.

SNPF kent een (gecommuniceerd) toeslagenbeleid. Er geldt een indexatiestafel bij SNPF die afhankelijk is van de gemiddelde hoogte van de dekkingsgraad van het laatste kwartaal in het vorig kalenderjaar tot en met het derde kwartaal van het lopende kalenderjaar. Overeenkomstig het toeslagenbeleid is besloten om voor het jaar 2009 geen toeslag te verlenen. De gemiddelde dekkingsgraad over de afgelopen vier kwartalen van 107,8% en de onzekere economische situatie rechtvaardigen geen andere beslissing.

Een onvoorwaardelijk recht op toeslag kan alleen worden gefinancierd door de huidige premie aanzienlijk te verhogen. Een toeslag van 1% vereist voor SNPF een verhoging van de Technische Voorziening met circa € 10.000.000. Als dit wordt vergeleken met de huidige jaarlijkse premie-inkomsten van ongeveer € 34.000.000, betekent dit dat de huidige premie met 30% zou moeten worden verhoogd.

Door de invoering van de nieuwe Pensioenwet en de Wet verplichte Beroepspensioenregeling in 2007 moest ook het pensioenreglement van SNPF worden aangepast.

Uitgangspunten van de KNB daarbij waren dat:

- het basispensioen in zijn totaliteit qua hoogte en dekkingen (= het verzekeringspakket) zoveel mogelijk in stand zou blijven;
- de lasten voor zowel werkgever als werknemer aanvaardbaar zouden blijven;
- de pensioenregeling verder zou worden geïndividualiseerd.

Door de aanpassingen is de door notarissen af te dragen premie gedaald waar tegenover staat dat ook navenant (minder) wordt opgebouwd. SNPF heeft bij de aanpassing van het pensioenreglement optimaal gebruik gemaakt van de mogelijkheden die de wet biedt om te voldoen aan de door de KNB geformuleerde uitgangspunten. Hiermee kon een redelijke basisvoorziening in de tweede pijler in stand worden gehouden en het systeem van vaste premiepercentages hoefde niet terug te keren.

Veel pensioenfondsen, waaronder het ABP en Pensioenfonds Zorg & Welzijn zijn de afgelopen jaren bezig geweest met het versoberen van de pensioenregeling.

Dit gebeurde enerzijds tegen de achtergrond van de nieuwe wet- en regelgeving en anderzijds om de toenemende pensioenlasten het hoofd te kunnen bieden.

Bij genoemde versobering moet ondermeer worden gedacht aan de volgende aanpassingen in de pensioenregeling:

- het omzetten van de eindloonregeling in een middelloonregeling;
- het nabestaandenpensioen op spaarbasis vervangen door een nabestaandenpensioen op risicobasis. Het verschil tussen beide varianten is dat bij een nabestaandenpensioen op spaarbasis voor de deelnemer een reserve wordt gevormd, terwijl bij een nabestaandenpensioen op risicobasis door het pensioenfonds jaarlijks een premie wordt betaald aan de verzekeraar. In het laatste geval wordt er voor de deelnemer dus geen reserve gevormd. Één van de voordelen van een nabestaandenpensioen op spaarbasis is dat de deelnemer de opgebouwde reserve, op het moment van pensioneren, kan omzetten in extra ouderdomspensioen;
- het verlagen van het opbouwpercentage;
- het verhogen van de franchise. De franchise is een drempelbedrag waarover geen pensioenopbouw plaatsvindt. Dit omdat iedere deelnemer te zijner tijd ook al een AOW-uitkering krijgt waardoor het niet nodig is om over dit bedrag nogmaals pensioen op te bouwen;
- het verhogen van de premie.

In tegenstelling tot andere pensioenfondsen heeft de SNPF besloten om het bestaande pensioengebouw in stand te laten. Het spreekt voor zich dat pensioenfondsen die voor versobering hebben gekozen, eerder over voldoende financiële middelen beschikken om tot toeslagverlening over te kunnen gaan.

11.compliance

Geen opmerkingen van het bestuur.

12. deskundigheidsbevordering

De deskundigheidsbevordering van het VO is hiervoor onder paragraaf 3 beschreven. Voor de deskundigheidsbevordering van het bestuur volgt het bestuur het vastgestelde deskundigheidsplan.

13. voorwaardelijke aanspraken

In het overleg tussen VO en bestuur, heeft het bestuur erop gewezen dat ingeval van een eventueel noodzakelijke korting op pensioenen geen onderscheid zal worden gemaakt tussen de zogenaamde voorwaardelijke en onvoorwaardelijke aanspraken. Dit onderscheid kent de pensioenwet niet en wordt ook niet door DNB geaccepteerd. Het bestaan van dit onderscheid is alleen historisch te verklaren. Zoals in de inleiding al is opgemerkt is SNPF gestart met een zogenaamd omslagstel. Dat betekende dat voor pensioenen die in de beginjaren werden toegezegd geen kapitaaldekking bestond en op grond daarvan als voorwaardelijk werden beschouwd. Op het moment dat alle door SNPF toegezegde pensioenen door kapitaal gedekt waren was handhaving van het verschil niet meer nodig. De reden waarom het bestuur afschaffing van het verschil toen niet opportuun achtte, was dat de verwachting bestond dat daaraan een argument kon worden ontleend voor het krijgen van een langere overgangstermijn voor aanpassing van SNPF aan de nieuwe wetgeving. Nu duidelijk is geworden dat DNB dit niet accepteert kan het besluit tot afschaffing worden genomen. Het bestuur zal daarover advies inwinnen bij de actuaris.

14. kosten pensioenfonds

De verklaring voor de hogere dotatie aan de pensioenvoorziening van werknemers van het fonds is te vinden in paragraaf 2.5.2 van de management letter 2008 van Ernst & Young.

De kosten van vermogensbeheer worden in de sector uitgedrukt als promillage van het belegd vermogen. Voor SNPF bedroeg dit in 2008: $2.383.654 / 927.871,021 \times 1\text{‰} = 2,57\text{‰}$. Dit is gepubliceerd in het blad Investment & Pensions Nederland (IPN), december 2009/januari 2010, nummer 11. SNPF neemt met deze kostenratio een middenpositie in: de 25 “goedkoopste” pensioenfonds hebben een kostenratio tot 1,15‰ en de 25 “duurste” pensioenfonds hebben een kostenratio van 3,07 tot 12,31‰.

In tegenstelling tot de kosten van vermogensbeheer, zijn de uitvoerings- en administratiekosten niet van alle 656 pensioenfonds bekend, wel van alle beroepspensioenfonds: een benchmark-onderzoek onder de leden van de Unie van Beroepsfonds leert ons dat we ook betreffende de uitvoerings- en administratiekosten een middenpositie innemen.

De opslag van 7% op de netto premie voor de uitvoerings- en administratiekosten is tot stand gekomen in overleg met de actuaris (Towers Watson). Towers Watson is een van de grootste actuariële adviesbureaus ter wereld. In het verslagjaar bleven de uitvoerings- en administratiekosten, evenals voorgaande jaren, onder deze 7%-norm. Het bestuur heeft de begroting goedgekeurd en blijft de ontwikkeling van de kosten middels de kwartaalrapportages volgen.

Het jaarverslag 2008 is opgesteld conform de 'Richtlijnen voor de jaarverslaggeving (Richtlijn 610 Pensioenfonds)'. Voor de Staat van baten en lasten is het model van bijlage 2 van de 'Checklist Jaarrekening Pensioenfonds - maart 2008' gebruikt.

De Dienstverleningsovereenkomst tussen SNPF en UNP is per 1 januari 2008 in werking getreden. Opzegging kan eerst plaatsvinden na 1 januari 2018. Uitbesteding aan een andere partij is dus niet aan de orde.

15. beleggingsbeleid

Voor de beleidsonderdelen van het pensioenbeleid, het financieringsbeleid, het communicatiebeleid, het indexatiebeleid en het beleggingsbeleid is het bestuur verantwoordelijk.

Met betrekking tot het beleggingsbeleid wordt onderscheiden:

- het strategisch beleid, dat tot stand komt in overleg met de actuaris;
- het tactisch beleid, dat tot stand komt in overleg met de beleggingscommissie;
- het operationele beleid, is uitbesteed aan vermogensbeheerders en vastgelegd in vermogensbeheermandaten.

Het strategisch beleid betreft de strategische beleggingsmix, de met de vermogensbeheerders af te spreken benchmark en de strategie met betrekking tot het rente- en valutarisico.

Als de performance over 2008 wordt vergeleken met de ruim 600 andere pensioenfonds in Nederland, dan stond SNPF in de top 25 (plaats 24).

In die vergelijking stonden de blikvangers van het VO, Pensioenfonds Zorg & Welzijn en het ABP op respectievelijk plaats 580 en 595. (Dit is gepubliceerd in het blad Investment & Pensions Nederland (IPN), december 2009/januari 2010, nummer 11.)

Uit onderzoek is verder gebleken dat:

- a) in tegenstelling tot hetgeen wel eens wordt verondersteld – de kleinere fondsen het niet slechter doen dan de grotere.
- b) deze fondsen niet minder deskundig of geavanceerd opereren dan grote fondsen.

16. risicomanagement

DNB heeft onlangs een uitgebreid themaonderzoek uitgevoerd naar het beleggingsbeleid van pensioenfonds. DNB geeft aan dat het onderzoek is uitgevoerd in een periode van hevige marktturbulentie en dat de crisis heeft gewerkt als een vergrootglas. Het totale verlies van de gehele pensioensector over 2008 bedroeg € 219.000.000.000. Als de risico's zich voordoen worden deze in eerste instantie opgevangen door de buffers. Gemiddeld genomen is het verlies ongeveer anderhalf keer de omvang van de buffer. Voor een groot aantal fondsen is de daling van de dekkingsgraad meer dan 60 procentpunten (van bijvoorbeeld 143% naar 80%) geweest.

De dekkingsgraad van SNPF is in 2008 gedaald van 115,6% op 31 december 2007 tot 85,4% op 31 december 2008. De daling van de dekkingsgraad in 2008 is vooral veroorzaakt door het volgende:

- de stijging van de Technische Voorziening als gevolg van de daling van de marktrente. Dit heeft geleid tot een afname van de dekkingsgraad met 20,2%;
- de daling van het vermogen door (negatieve) beleggingsrendementen. Dit heeft geleid tot een afname van de dekkingsgraad met 13,4%;
- door overige oorzaken nam de dekkingsgraad toe met 3,4%.

De taken en verantwoordelijkheden inzake het risicomanagement en het integrale risicobeleid van SNPF zijn op 24 november 2009 vastgesteld.

Periodiek krijgt het bestuur gerapporteerd over de risico's en hoe deze beheerst worden: de risicomatrix.

17. intern toezicht

Het bestuur heeft in aansluiting op aanbeveling 30 en oordeel 9, de wijze waarop de interne controle moet plaatsvinden beter vastgelegd.

Het bestuur hanteert hierbij het inmiddels vastgestelde bestuursprotocol.

18. accountants verklaring

Het past in de structuur van een stichting dat het bestuur de accountant aanstelt.

19. verklaring certificerend actuaris

Geen opmerkingen.

20. jaarverslag

In overleg met UNP zal het bestuur in het jaarverslag 2009 opnieuw aandacht geven aan de presentatie en de leesbaarheid.

21. bestaansrecht

De royale dekkingen zoals in het verleden zijn er niet meer. De pensioenregeling is verder geïndividualiseerd, dat wil zeggen dat indien volgens de maximeringsregel minder wordt betaald dan de premietabel voorschrijft, dienovereenkomstig minder zal worden opgebouwd. Dat is een wezenlijke verandering bij de invoering van het Reglement 2007. Het pakket dat thans geboden wordt is uitgebreid in de jaren 2006 en 2007 aan de orde geweest in de ringen en de ledenraad van de KNB. In nauw overleg met de financiële commissie van de ledenraad is het Reglement 2007 tot stand gekomen. Volgens de KNB destijds was deze procedure een modelactie. Duidelijk was dat de ledenraad niet meer terug wilde naar het doorsneepremie-systeem waarbij iedere deelnemer eenzelfde bedrag of eenzelfde percentage van zijn inkomen als premie betaalde. Dat moest anders en zo is dat ook gebeurd. Er is overgestapt naar het huidige systeem, waarbij de pensioenvoorzieningen steeds meer zijn geïndividualiseerd tot het niveau waar ze nu zijn.

SNPF kent ook een arbeidsongeschiktheidsverzekering. Deelnemers worden toegelaten zonder gezondheidstoets. Het is bij pensioenfondszen zelfs verboden om een gezondheidstoets te hebben. Iedere deelnemer is voor dezelfde premie tegen arbeidsongeschiktheid verzekerd. Een tweede voordeel voor de deelnemers is dat bij arbeidsongeschiktheid de opbouw van het pensioen onverkort doorgaat.

22. ambitie

De pensioenregeling van SNPF kent een vaste bedragenregeling waarbij een basispensioen wordt verzekerd. Als voor het op te bouwen pensioen wordt uitgegaan van een (eerder wel genoemd) inkomen van € 70.000, dan zou het totaal van de eerste twee pijlers een pensioen moeten opleveren van ongeveer 49.000,00 euro. In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat AOW en SNPF samen op dit moment daar ongeveer aan voldoen.

23. deelnemersraad

Het instellen van een deelnemersraad wordt ook binnen de politiek niet nuttig geacht. Minister Donner van SZW heeft inmiddels verbeteringsvoorstellen Pension Fund Governance naar de Tweede Kamer gestuurd.

Dat de groep gepensioneerden niet zijn “georganiseerd” bij de KNB, is voor het pensioenfonds geen beletsel om de groep te informeren en speciale dagen voor hen te organiseren. Voorstellen om meer inspraak te geven in pensioenfondsbesturen betreffen niet de beroepspensioenfonds en dus ook niet SNPF.

Dat de belangstelling voor pensioenvraagstukken toeneemt, maar dat de kennis daarover niet groot is, is in het notariaat niet anders dan in de rest van Nederland. Een beroepsbrede enquête lijkt daarom niet opportuun.

24. onderzoeksverslag accountant

Het onderzoeksverslag van de accountant (= management letter) is na zijn instemming ook ter beschikking gesteld aan het VO.

25. actuariel rapport

Het langlevens risico is een van de risico's die voortdurend de aandacht hebben van het bestuur. Met name bij de vaststelling van de ABTN en ook bij de opstelling van het herstelplan is aandacht besteed aan (het verloop van) dit risico.

26. knelpunten

Het voorbeeld dat het VO hier geeft is een voorbeeld van een enkel schrijnend geval. Dat is niet een knelpunt in de pensioenregeling dat een groep deelnemers raakt.

27. wettelijke voorschriften

Geen opmerkingen.

28. bevoegdheden VO

Het bestuur zal mede naar aanleiding van de publicatie van dit verslag op het punt van de taken en bevoegdheden van het VO met het VO nader overleg plegen.

SLOT

Het bestuur van SNPF hoopt dat het verslag van het VO en de reactie daarop van het bestuur een positieve impuls zullen geven aan de belangstelling voor SNPF, het ouderdoms- en weduwen- en wezenpensioen en de arbeidsongeschiktheidsverzekering.

Den Haag, 5 februari 2010